

Tyto okruhy jsou používány při státní závěrečné zkoušce v rámci **navazujícího magisterského studijního programu Politologie** na Katedře politologie a mezinárodních vztahů Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni. Tato verze okruhů platí pro studium zahájené v akademickém roce **2020/21 a 2021/2022**.

Státní závěrečná zkouška v navazujícím magisterském studijním programu Politologie sestává z obhajoby diplomové práce, dvou povinných částí a jedné volitelné části (student/ka volí mezi specializacemi *Výzvy pro liberální demokracii a Veřejné politiky*). Ve všech částech si student/ka vylosuje jeden okruh. Celková doba trvání státní závěrečné zkoušky je maximálně 60 minut. Vzhledem k tematické šíři okruhů může komise určit, na která dílčí témata se student/ka v rámci okruhu zaměří.

OBHAJOBA DIPLOMOVÉ PRÁCE

V rámci obhajoby diplomové práce student/ka nejprve stručně (zpravidla 2–3 minuty) představí téma, cíle a závěry své diplomové práce. Poté probíhá diskuse na základě posudků vedoucího a oponenta diplomové práce, na jejichž obsah student/ka reaguje. Členové komise mohou položit doplňující otázky týkající se obsahové i formální stránky diplomové práce. Celková doba obhajoby diplomové práce je přibližně 15 minut.

STUDIJNÍ MATERIÁLY K PŘÍPRAVĚ NA STÁTNÍ ZÁVĚREČNOU ZKOUŠKU

Jednotlivé okruhy státní závěrečné zkoušky tematicky vycházejí z obsahu konkrétních předmětů ve studijním plánu programu. Při přípravě na státní závěrečnou zkoušku by měl/a student/ka vycházet ze znalostí a dovedností nabytých v jednotlivých předmětech a ze studijních materiálů uvedených v Courseware u jednotlivých předmětů. Návaznost okruhů v jednotlivých částech na předměty ve studijním plánu je následující:

KAP/PSNSZ – Politologie jako sociální věda

- KAP/SADP, KAP/STAT, KAP/GEG, KAP/PRON

KAP/OPNSZ – Oborový základ – Politologie

- KAP/PT, KAP/AVP, KAP/OZZN, KAP/AVS, KAP/SPR

KAP/VDNSZ – Specializace Výzvy pro liberální demokracii

- KAP/TNC, KAP/ERN, KAP/CMP, KAP/TPN, KAP/POP

KAP/VPNSZ – Specializace Veřejné politiky

- KAP/PKPO, KAP/SOPN, KAP/AZPO, KAP/DOP, KAP/EPO
-

KAP/PSNSZ – POLITOLOGIE JAKO SOCIÁLNÍ VĚDA

1. Teorie vzniku státu, teorie moderního státu (J. Locke, T. Hobbes, G. W. F. Hegel, K. Marx, M. Weber).
2. Systémová teorie státu (S. Rokkan, Ch. Tilly), teorie politického rozvoje (S. Huntington) a geopoliticko-systémový přístup (I. Wallerstein).
3. Koncept vnitřní a vnější suverenity státu. Kvazistát (charakteristika a příklady), slabý, rozpadající se a rozpadlý stát (rozdíly, příklady).
4. Proměny státnosti v mezinárodním systému 20. a 21. století. Formování postmoderních států, vliv globalizace na podobu státnosti (G. Sørensen, R. Cooper, S. Strange).
5. Metodologie a metoda. Význam a role metodologie, rozdíly mezi kvalitativními a kvantitativními metodami, vztah teorie a metody, technika a styl vědecké práce.
6. Empiricko-analytický a normativní přístup, pozitivismus, post-pozitivismus, hodnoty a hodnocení ve společenských vědách.
7. Komparace v sociálně-vědním výzkumu. Typy a využití komparací, případová studie. Koncepty ve společenských vědách.
8. Vědecké přístupy určující perspektivu výzkumníka. Behavioralismus a institucionalismus. Další přístupy – racionalismus, konstruktivismus, feminismus (komise zadá studentovi/studentce jeden z přístupů).
9. Metody sběru a třídění dat. Dotazníky, rozhovory, statistika a tvorba indexů; principy kódování v obsahové analýze.
10. Geopolitika. Předpoklady a okolnosti formování disciplíny. Základní koncepty geopolitiky a jejich srovnání v klasických geopolitických teoriích (organická teorie, A. T. Mahan, H. Mackinder, N. J. Spykman, K. Haushofer).
11. Geopolitika a geostrategie v období studené války a v současnosti (A. de Seversky, S. B. Cohen, D. W. Meinig, Z. Brzezinski, francouzská geopolitika, neoeurasianismus, kritická geopolitika).
12. Geopolitické aspekty zahraniční politiky tradičních mocností ve 20. století a současnosti (komise zadá studentovi/studentce dva z uvedených států; Spojené státy americké, Sovětský svaz/Rusko, Francie, Spojené království, Japonsko, Německo).
13. Geopolitické aspekty zahraniční politiky nastupujících mocností (Čína, Indie, Brazílie, Turecko, Írán a další).
14. Projekty v mezinárodních vztazích a v politologii. Specifika a principy projektového řízení ve veřejném sektoru, role projektového řízení v reformě veřejné správy a *new public management*, financování projektů v politologii a mezinárodních vztazích, finanční řízení projektu.
15. Projektový cyklus a řízení projektu. Životní cyklus projektu, plánování a realizace projektu, vyhodnocení projektu, měření a indikátory, strategie v projektech, behaviorální aspekty projektového řízení.

KAP/OPNSZ – OBOROVÝ ZÁKLAD – POLITOLOGIE

1. Teorie spravedlnosti J. Rawlse a libertariánská a komunitaristická kritika. Teorie mezinárodní spravedlnosti (J. Rawls a kritika).
2. Multikulturalismus v kritické reflexi. Multikulturalismus jako akademický koncept a jako praktická politika. Vývojové etapy debat o multikulturalismu a politikách jednotlivých minorit (typologie dle W. Kymlicka a T. H. Eriksen). Post-multikulturalismus a obrana multikulturalismu.
3. Postmodernismus a politika. Počátky pojmu v politické teorii (A. Etzioni, D. Bell, S. Huntington), definice postmodernismu v sociálních vědách a politice, teoretické vymezení a formy postmoderní politiky – nihilistická, apolitická; odmítání globální politiky a radikální demokracie. Identitární politika (dle S. Best a D. Kellner).
4. Soudobé teorie demokracie. Kritické teorie a legitimita pozdního kapitalismu (J. Habermas); deliberativní teorie demokracie (J. Habermas), agonistická (radikální) teorie demokracie (E. Laclau, Ch. Mouffe). Kritická reflexe konceptů.
5. Vývoj analýzy veřejné politiky. Vztah k podoborům politologie a paradigmatům v sociálních vědách.
6. Výzkumný design analýzy veřejných politik. Náležitosti výzkumného designu, rámcový postup při sběru a analýze dat, možnosti formulace cílů či variant řešení problému (student/ka uvede na příkladu).
7. Sestavení empirického korpusu při analýze veřejných politik. Zdroje dat a typologie veřejně politických dokumentů.
8. Vymezení a definice výzkumného problému při analýze veřejných politik (možnosti a problémy).
9. Liberální a republikánské pojetí občanské společnosti a občanství (geneze a současná debata).
10. Občanská společnost perspektivou kritické teorie. Teorie veřejné sféry (J. Habermas).
11. Zájmové, nátlakové skupiny a lobby. Definice, historie, aktéři a typologie, techniky uplatňování vlivu, role v demokratických systémech.
12. Třetí sektor. Vymezení pojmu, funkce třetího sektoru, vztah ke státu, instituce a jejich klasifikace, rozvoj v České republice.
13. Politiky volebních reforem a volební inženýrství jako politická strategie. Vymezení a příklady.
14. Vztah voleb a geografie. Kompozitní a kontextuální přístup.
15. Modely politického stranictví. Strana kádrů, strana mas, *catch-all* strana, strana kartelu, podnikatelská strana, kyber-strana. Typologie modelů (A. Krouwel).
16. Koncept stranického systému (definiční znaky dle G. Sartoriho). Institucionalizace stranických systémů (S. Mainwarring, P. Webb), hodnocení relevance politických stran, měření dynamiky stranických systémů (volatilita, efektivní počet stran).
17. Soudobá střední Evropa (Maďarsko, Polsko, Slovensko). Vysvětlení politického vývoje, změny a reformy ústavních a politických systémů, odklon od liberální demokracie.
18. Diskuse o vybraných konceptech. Různá pojetí politiky, způsoby získání a vykonávání moci (volby vs. státní převrat a revoluce), funkčnost a nefunkčnost demokracie, soudobé demokratické režimy: parlamentarismus vs. poloprezidencialismus.
19. Soudobá východní Evropa (Bělorusko, Rusko, Ukrajina). Politický vývoj po pádu komunismu, vývoj politických a ústavních systémů, různé podoby autoritářství či nestability v daných zemích.

20. Česká republika po roce 2010. Vývoj ústavního a politického systému, proměna stranického systému, nové typy politických stran.

KAP/VDNSZ – VÝZVY PRO LIBERÁLNÍ DEMOKRACII

1. Hlavní teorie a paradigmaty nacionalismu (A. D. Smith, U. Özkırımlı, J. R. Llobera) ve vzájemném srovnání a jejich kritická reflexe. Banální nacionalismus (M. Billig) a kritická reflexe.
2. Stát vs. etnické menšiny a možnosti akomodace: devoluce, autonomie, konsociační demokracie, konkordát, federalismus a etnické menšiny; segregace, secese, iredentismus. Příklady a kritická reflexe.
3. Populistické strany radikální pravice v kritické reflexi. Koncept, typologie, příklady v Evropě (C. Mudde).
4. Teoretická reflexe nacionalismu mimo Evropu. Praktické příklady (komise studentovi/studentce přidělí jednu z následujících oblastí: Blízký východ, Asie, Afrika, Latinská Amerika).
5. Konceptualizace populismu. Limity a možnosti pojetí populismu jako ideologie, stylu politiky, komunikace a diskurzu (přístupy a autoři).
6. Odlišné pojetí vztahu „lidu“ a „elity“ v podání pravicového, centristického/technokratického a levicového populismu.
7. Populismus a demokracie. Populistické pojetí demokracie jako „moci lidu“ (M. Canovan) jako protiklad liberální demokracii?
8. Klasická teorie extremismu a její kritická reflexe.
9. Vztah subkultur a extremismu.
10. Sociální identity a extremismus: *labeling*, morální panika, *hate crime* a *hate speech*.
11. Charakteristika a základní přístupy ke studiu politického terorismu a jejich kritická reflexe.
12. Terorismus optikou teorie politického násilí.
13. Terorismus jako performance.
14. Etnopolitická mobilizace a etnický konflikt (M. Hechter). Etnické konfliktní linie. Explanatorní teorie a etnopolitická mobilizace. Regionální a etno-regionální politické strany v Evropě: typologie, ideologie, témata a cíle (R. Dandoy, M. Strmiska). Evropská svobodná aliance. Praktické příklady.
15. Práva národů a minoritních kultur (teorie a diskuze). Jazyková práva v multilingvních společnostech: teorie a politická praxe (D. Miller, W. Kymlicka, A. Patten).
16. Práva etnických menšin v mezinárodním a globálním systému. Práva menšin a mezinárodní instituce (OSN, Rada Evropy, OBSE, EU, NATO atp.) a nevládní organizace.

KAP/VPNSZ – VEŘEJNÉ POLITIKY

1. Protikorupční agenda ve strategiích aktérů a legislativě v období polistopadové české politiky.
2. Konstrukce pojmu „korupce“ a důsledky pro vytváření protikorupčních politik v ČR.
3. Lobbying a jeho regulace.
4. Význam sociálních politik v komplexu veřejných politik. Překryvy s dalšími sektory veřejných politik, význam pojmů: sociální vyloučení a sociální začleňování, chudoba a možnosti jejího měření, sociální nebezpečí.
5. Sociální politika v ČR. Vývoj, zlomové body, kontext sociálních politik v programech českých politických stran.
6. Sociální politika v ČR. Aktéři sociální politiky na státní a substátní úrovni.
7. *Welfare state*. Typologie, příklady, kritika konceptu státu blahobytu; neoliberální stát a jeho kritika.
8. Struktura aktérů v dopravních politikách ČR na státní a substátní úrovni. Prioritní dopravní a přepravní politiky v ČR vzhledem k subsektorům dopravních politik.
9. Financování a plánování dopravních politik. Výstavba a správa dopravních cest v ČR včetně uvedení odpovědných aktérů a jejich rolí.
10. Životní prostředí a bezpečnost jako součásti dopravních politik. Harmonizace dle strategických veřejně politických dokumentů, klíčoví aktéři a kolizní zájmy.
11. Obor analýza zahraniční politiky. Vývoj oboru, předmět studia, vývoj pohledu na zahraniční politiku (definice, struktura, instituce, aktéři), různé teoretické perspektivy zahraniční politiky.
12. Aktéři a instituce zahraniční politiky. Státy a nestátní aktéři v zahraničních politikách (lobby, vojensko-průmyslový komplex, jedinci, nevládní organizace a další), vliv nestátních aktérů na tvorbu a výkon zahraniční politiky, demokratizace zahraniční politiky.
13. Nástroje tvorby a výkonu zahraniční politiky. Rozvojová pomoc jako nástroj zahraniční politiky. Veřejná diplomacie. Ekonomická diplomacie. Příklady nástrojů tvrdé moci v zahraniční politice a mezinárodně-politické podmínky jejich využití.
14. Environmentální politiky v historické perspektivě. Globální kontext vývoje environmentálních politik. Vývoj evropské environmentální politiky. Vývoj politik v oblasti ochrany životního prostředí v Československu a České republice.
15. Tvorba environmentální politiky v Evropské unii a jejích členských státech. Aktéři, instituce, proces tvorby environmentální politiky, veřejně-politické nástroje.
16. Současná podoba environmentální politiky v Evropské unii a České republice. Tradiční sektory environmentálních politik. Nová témata v environmentální politice.